ומי הוה שמן המשחה א) והתניא משנגנז ארון נגנז שמן המשחה וצנצנת המן ומקלו של אהרן שקדיה ופרחיה וארגז ששלחו פלשתים דורון לישראל שנאמר ואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז מצדו ושלחתם אותו והלך ומי גנזו יאשיהו מלך יהודה גנזו שראה שכתוב בתורה יולך ה' אותך ואת מלכך וגו' צוה וגנזום שנאמר ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל ואמר רבי אלעזר אתיא שם שם אתיא משמרת משמרת אתיא דורות דורות אמר רב פפא באפרסמא דכיא. ת"ר ב) כיצד מושחין את המלכים כמין נזר ואת הכהנים כמין כי ג) מאי כמין כי אמר רב מנשיא בר גדא כמין כף יוני תני חדא בתחלה מצקין שמן על ראשו ואח"כ נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ותניא אחריתי בתחלה נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ואח"כ מצקים לו שמן על ראשו תנאי היא איכא דאמרי משיחה עדיפא ואיכא דאמרי יציקה עדיפא מ"ט דמאן דאמר יציקה עדיפא דכתיב ויצק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו ומאן דאמר משיחה עדיפא מ"ט קסבר שכן אתה מוצא אצל כלי שרת והכתיב ויצק ובסוף וימשח הכי קאמר מאי טעם ויצק משום דוימשח. ת"ר ד) כשמן הטוב [וגו'] יורד על הזקן זקן אהרן וגו' כמין שני טפי מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו אמר רב פפא תנא כשהוא מספר עולות ויושבות לו בעיקר זקנו ועל דבר זה היה משה דואג אמר שמא חס ושלום מעלתי בשמן המשחה יצתה בת קול ואמרה כשמן הטוב וגו' כטל חרמון מה טל חרמון אין בו מעילה אף שמן המשחה שבזקן אהרן אין בו מעילה ועדיין היה אהרן דואג אמר שמא משה לא מעל אבל אני מעלתי יצתה בת קול ואמרה לו הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ת"ר אין מושחים את המלכים אלא על המעיין כדי שתמשך מלכותם שנא' ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם [וגו'] והורדתם אותו אל גיחון ה) אמר רבי אמי האי מאן דבעי לידע אי מסיק שתיה אי לא ניתלי שרגא בעשרה יומי דבין ראש השנה ליום הכפורים בביתא דלא נשיב זיקא אי משיך נהוריה נידע דמסיק שתיה ומאן דבעי למיעבד *בעיסקא ובעי למידע אי מצלח אי לא מצלח לירבי תרנגולא אי שמין ושפר מצלח האי מאן דבעי למיפק [לאורחא] ובעי למידע אי חזר ואתי לביתא אי לא ניקום בביתא ו) דחברא אי חזי בבואה דבבואה לידע דהדר ואתי לביתא ולאו מלתא היא דלמא חלשא דעתיה ומיתרע מזליה ז) אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא ח) [לעולם] יהא רגיל ט) למיחזי בריש שתא קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי אמר להו רב משרשיא י) לבריה כי בעיתו מיעל ומיגמרי קמי רבייכו גרסו מתניתא ועלו לקמי רבייכו וכי יתביתו קמיה חזו לפומיה דכתיב והיו עיניך רואות את מוריך וכי גרסיתו גרסו על נהרא דמיא דכי היכי דמשכן מיא משכן שמעתייכו ותיבו כ) אקילקלי דמתא מחסיא ולא תיבו אפדני דפומבדיתא טב גלדנא סריא [דמתא מחסיא למיכל] מכותחא דרמי כיפי רמה קרני באלהי ל) רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן: המשוח בשמן המשחה וכו': ת"ר מ) משיח יכול מלך ת"ל כהן אי כהן יכול מרובה בגדים ת"ל משיח אי משיח יכול משוח מלחמה תלמוד לומר והכהן המשיח שאינו משיח על גביו מאי משמע נ) כדאמר רבא הירך המיומנת שבירך הכא נמי המשיח המיומן שבמשוחים אמר מר משיח יכול מלך מלך פר הוא דמייתי שעיר הוא דמייתי איצטריך ס"ד אמינא על שגגת מעשה יביא שעיר על העלם דבר יביא פר קמ"ל: אין בין משוח בשמן המשחה כו': מתניתין דלא כרבי מאיר דאי ר"מ הא ס) תניא מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות דברי ר"מ ולא הודו לו חכמים מ"ט דר"מ דתניא משיח אין לי אלא משוח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין תלמוד לומר הכהן המשיח במאי אוקימתיה כרבנן אימא

תורה אור

ש"א ו

דברים כח

דה"ב לה

ויקרא ח

תהלים קלג

שם

שם

מלכים א א

ישעיה ל

שמואל א ב

ויקרא ד

צ"ל עסקא

ומי הוה שמן המשחה. בימי יאשיהו דקתני ויאשיהו גנזה מפני יהויקים: והתניא משנגנז הארון וכו'. מדכתיב תשימו בארגז מצדו דארגז בצד ארון קאי אלמא בהדי ארון נגנז ומדקאמר יאשיהו תנו את ארון ה' בבית וגו' משמע שלוה לגונזו: אין לכם משא בכתף. ואמרינן במסכת שקלים אמר להם אם גולה עמכם שוב אינכם מחזירין אותו בכתפיכם לכך גנזו: אתיא שם שם. דכתיב בארון ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת וגו' וכתיב ונועדתי שמה לבני ישראל וכתיב בצנצנת המן ותן שמה מלא העומר מן מה ארון נגנז אף צנצנת המן נגנז: אתיא דורות דורות. דכתיב בצנצנת המן והנח אותו לפני ה' למשמרת לדורותיכם וכתיב בשמן המשחה שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם מה צנצנת המן נגנז אף שמן המשחה נגנז: משמרת משמרת. דכתיב בצנצנת המן דהוי נגנז למשמרת לדורותיכם וכתיב במקלו של אהרן למשמרת לאות לבני מרי וגו' מה צנצנת המן נגנז אף מקלו של אהרן נגנז: אמר רב פפא באפרסמא דכיא. משחו את יהואחז: כמין נזר. דהדר ליה הודרני באצבעותיו ככלילא (כזה): כמין כף יוני. שמתחיל למשוח באצבעו בין ריסי עיניו ומושך אצבעו על הראש והולך עד שמגיע לעורף ככף יוני כזה ח ע): נותנים לו שמן בין ריסי עיניו. וגם מושחים לכהן כמין כף יוני כדפרישנא: מאן דאמר יציקה עדיפא דכתיב ויצק משמן המשחה. והדר וימשח: שכן אתה מוצא אצל כלי שרת. דהוה משיחה ולא יציקה: מה טעם ויצק משום דוימשח. כבר: כשהוא מספר. כשהיה מדבר עם אחרים: עולות ויושבות. בעקרי זקנו כדי שלא יפלו: שמא ח"ו מעלתי בשמן המשחה. שנגעתי בו כשהלבשתיו: ואני מעלתי. שמא נפל עלי מן השמן במקום שאין ראוי למשיחה ומעלתי: והורדתם אותו אל גיחון. אלמא בעי משיחה על המעיין: שרגא. ידליק: אי משיך נהוריה. שדולק כל זמן שהשמן בתוכו: לירבי תרנגולא. על שם שהוא עיסקא: שמין ושפיר. שמשמנת ומשבחת: ביתא דחברא. בית חשוך: ולאו מילתא היא. דזימנא דאף על גב דלית ליה בבואה דבבואה הדר אתי ואפי' הכי לא ליעבד הכי דדלמא לא חזי בבואה דבבואה חלשה דעתיה ומתרע מזליה ולא הדר אתי [משום דמיתרע מזליה דאי לא הוה עביד הכי לא הוה מיתרע מזליה והדר אתי] הלכך לא ליעביד: קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי. דהני גדלי לעגל טפי משאר ירקות קרא=דלעת, רוביא=תלתן: גרסו מתניתא. מעיקרא כי היכי דתהוי מרגלא מילתא בפומייכו ותהוון ידעין למשאל ליה: ממשכן שמעתא. דלא ליפסוק מפומייכו כמעין זה שמושך והולך: דמתא מחסיא. הוו תלמידי חכמים רתויים להוראה ותרבות יפה היה בהם אבל בפומבדיתא לא הוי תרבות מעליא כל כך וקאמר ליה מוטב לו לדור באשפה במתא מחסיא מלדור באפדנא בפומבדיתא: גילדנא סריא. מוטב לאכול דג קטן מוסרח כדאמרינן בפ"ק דמו"ק (דף יא.) כוורא סמוך למיסרחיה מעלי: מכותחא דרמי כיפי. אפילו מכותח שהוא משובח וחזק שמשבר את האבן כשסופכים הימנו אעפ"כ לא תאכל הימנו כדאמרינן בפרק (ערבי פסחים) [ואלו עוברין (פסחים מ"ב.)] שלשה דברים נאמרו בכותח מטמטם את הלב וכו' כיפי סלעים כדמתרגמינן סלע כיפא אית דמפרשי מוטב תאכל גילדנא סריא שאין דמיהם יקרים מכותח שאוכלים אותו עשירים ושרים הדרים ברמי כיפי כלומ' במגדלים וחומות גדולות, לפי שדמיהם יקרים: אם הכהן המשיח יכול מלך. יביא פר שהיה משוח ת"ל כהן: המיומן שבמשוחים. דהיינו כהן גדול: מרובה בגדים מנין תלמוד לומר והביא הכהן המשיח: אימא

א) יומא נב: [כריתות ה: תוספתא סוטה פי"ג ותוספתא דיומא פ"ב אדר"נ פמ"א]: ב) כריתות ה: ג) [שם ע"ש מנחות עה. ע"ש]: ד) [כריתות ה.]: ה) [כריתות שם]: ו) [בערוך סגי' דהברא פי' חושך ועי' בכריתות ה:] ועי' ערוך ערך עבר ב: ז) ג"ז שם: ח) כ"ש: ט) [צ"ל למיכל כן איתא בכריתות וכן הוא גרסת הטור או"ח סי' תקפ"ג אמנם בערוך ע' קרא ד' איתא למחזי]: י) [צ"ל לבניה]: כ) [עי' רש"י בע"ז כח. ד"ה נקרא ורש"י ב"ק כה. ד"ה אקילקלתא]: ל) [מגילה יד.]: מ) ת"כ פ' ט: נ) חולין נא. קלה: ס) קדושין כה: מגילה ט: ע) טרס זו משובשת והכונה היא ברמב"ם בפרק א מהל' כלי מקדש הלכה ט ונרמזו כאן X:

לא א ב ג מיי' פרק א מהל' כלי המקדש הלכה ט:

לב ד מיי' שם הל' יא ופ"א מהל' מלכים הל' יא:

לג ה טוש"ע או"ח סי' תקפג ס"ב:

תוספות הרא"ש

וכמו שנאמר ויאמר ללוים המבינים [לכל ישראל] (כעם) הקדושים לה' תנו את הארון הקודש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל. ומשמע לשון פשטי' דקרא דלמגנזי' קאמר. הדא דארון בבית המקדש הוי קאי דמאן אפקי' מהתם דאיצטריך יאשיהו המלך (ולדוכתי' לסדורי קאמר להו) [למימר להו לאהדורי לדוכתיה] ועוד לכתוב קרא בבית ה' וממילא ידענא דשלמה בניה למקדש ל"ל לכתוב בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל. אלא משמע מסכת דכי בניי' שלמה לבית המקדש הוה ידע דסופי' ליחרב וישראל יגלו משום הדמת' והכינבית תחת הקרקע שיהי' מוכן לגנוז בו ארון כדי שלא ישלטו [בו] יד אומות העולם. ועליו קאמר יאשיהו בבית אשר בנה שלמה. והיכא למימר הא דקאמר שלמה (והכין) [והשים] שם מקום לארון (מלכים א ח) אהסיא דוכתא קאמר. ולאו כ"ע ידעי ליה לההיא דוכתא אלא לחסידי כהונה ולויים דהוה מסור להו דור אחר דור והיינו דכתיב ללוים המבינים (כעם) [לכל ישראל] הקדושים לה' שהיו מבינים ויודעים את מקומו: וכשהוא מספר א) את זקנו עולות ויושבות בעקרי זקנו ומדבקין בבשר. שאין שם שער. הרמ"ה ז"ל: והורדתם אותו אל גיחון. הוא מעין קטן שהוא למטה מירושלים והוא מי שלוח: אמשיך נהורא. מתמר ועולה (כעליה) [כעלה] משוך ולא מקסף אקטיפי שאינה עושה לכאן ולכאן כדרך (שהשלהבת) [השלהבת] על ידי רוח. כדאמרי' (פסחים דף ח) גבי אור הנר יפה לבדיקה משום דאמשיך נהורא והנך מקסף אקטיפי: ב) פר הבא על כל המצות. דכתיב ביה הכהן המשיח. ואע"ג דגבי עשירית האיפה כתיב נמי המשיח. ג) כתיב ביה נמי ביום המשח אותו ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות. הרמ"ה ז"ל: ומצווים על הבתולה. (ליקח) פי' [ליקח] בתולה ולא בעולה ולישנא דקרא נקט והוא אשה בבתוליה יקח ולא בעולה. ולאו הבא מכלל עשה עשה: מ"ט דר' מאיר דתניא משיח אין לי אלא משיח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין ת"ל המשיח דס"ל דמשיח משמע נמי מעוט כדאמרי' הירך המיומנת שבירך ומעוט אחר מעוט לרבות [מרובה] בגדים. ורש"י ז"ל גרים ת"ל הכהן משמע דמיותרא דהכהן דריש:

א) וכן פרש"י בכריתות נ"א: ב) דבור זה ודבור שלאחריו שייך לעיל במתני': ג) עיין בתורת כהנים פ' נו ובירושלמי פ"א דמגילה:

נושא

גניזת הארון

שמן המשחה

וארגז פלשתים

שמואל א ו:ח

ולקחתם את ארון ה' ונתתם אותו אל העגלה ואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז מצדו ושלחתם אותו והלך

ארון (נגנז)

צנצנת המן

שמן

מקלו של אהרן

נושא/מבנה

ב' מקורות החולקים בסדר מתן השמן במשיחה

⌂

"מ"ט"

הסברים לב' מד"א הנ"ל בדבר סדר מתן השמן

נושא

שמן המשחה שנשאר בזקנו של אהרן - האם יש עליו איסור מעילה

תהלים קל"ג

א) שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד

ב) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו

ג) כטל חרמון שירד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד עולם

נושא

סימנא מילתא היא

מבנה

△ פעולות שונות כדי לגלות העתיד במקרים שונים

נושא/מבנה

עצות של רב משרשיא לבניו בדבר לימוד תורה והנהגות החיים

* ויקרא ד:ג

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת

נושא

מתניתין מני - מהרישא משמע דלא כר"מ

ומסיפא משמע כר"מ